

2009-05-

YTTRANDE ÖVER MOTION FRÅN SVEN-ERIK SJÖLUND (S)

Inledning

Vi har av Kommunstyrelsen i Nordanstig ombetts att lämna synpunkter/remissyttrande över en till Fullmäktige ställd motion av Sven-Erik Sjölund med förslag att kommunen skall verka för en vargfri kommun (2009-02-16, Dnr 2009/374.)

Rovdjurspolitiken

Den svenska rovdjurspolitiken styrs från Regering och Riksdag genom Nationella mål (*Sammanhållen rovdjurspolitik* (prop. 2000/01:57). Länsstyrelserna kommer att få ett utvidgat ansvar enligt den nya Rovdjursutredningen¹ som läggs som proposition i vår. Någon kommunal jurisdiktion avseende rovdjuren finns över huvud taget inte. **Den politik som förs har fastlagts av Riksdagen i enighet bland samtliga partier.** Inte minst socialdemokraterna har varit en aktiv part för att skydda, bevara och säkra våra rovdjursstammar. I socialdemokraternas politiska program står bland annat:

...rovdjuren har sin givna plats i vår fauna om det råder heller inte någon politisk oenighet. Jag ser i likhet med många andra svenskar fram emot den dag jag får se en skymt av något av de stora rovdjuren björnen, vargen, lon och järven. Vi som politiker har ett stort ansvar att skapa regler som underlättar och skapar acceptans för människans samvaro med dessa många gånger mytomspunna invånare i våra skogar.

---

¹ Rovdjursutredningen - Slutbetänkande om en sammanhållen rovdjurspolitik SOU 1999:146 Antogs av Riksdagen i november 2005.

Nordanstig

Den politik som utformats bygger på internationella överenskommelser och direktiv (Artikel 17, *Art- och habitatdirektivet* samt vad som föreskrivs i *Natura 2000*.) Sverige har förbundit sig att följa och implementera dessa föreskrifter. Riksdagen har antagit 16 miljömål vari ingår målet *Ett rikt växt- och djurliv, om biologisk mångfald*.

Under olika perioder har omfattande utdöenden skett på grund av snabba och drastiska miljöförändringar. Den nuvarande utarmningen av arter tillhör en av de mest förödande förändringarna under jordens kända historia. För att motverka den trenden utarbetade världens regeringar **Konventionen om biologisk mångfald** i Rio de Janeiro 1992. Alla EU-länder har anslutit sig till konventionen, Sverige anslöt sig 1993. (Källa: Naturvårdsverket.)

För Sveriges del omfattas alla rovdjuren varg, björn, lo, järv (samt kungsörn) av dessa skyddsdirektiv. Det aktuella hotläget framgår av nedanstående sammanställning:

Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Missgynnad (NT).

Art	Björn	Lo	Järv	Varg
Hotstatus ¹	Missgynnad (NT)	Sårbar (VU)	Starkt hotad (EN)	Akut hotad (CR)
Populationsuppskattningar	2500-2900	1200-1400	450-500	170
Föryngringar/år		13 (2006)	249 (2006)	22 (2009)
Politiskt mål (2001)	Miniminivå 90 föryngr./år ~1000 ind.	Miniminivå 300 föryngr./år ~1500 ind	Etappmål 90 föryngr./år 400 ind	Etappmål 20 föryngr./år ~200 ind.
Vetenskapliga	Bedömningar	för en livs-	kraftig	population
<i>Kortsiktigt</i>	800	500	>500	500/800
<i>Långsiktigt</i>	>1500	>1000	>900	>1500

Källa: Skanulv, Grimsö (Vargdata)

¹enligt ArtDatabankens "Rödlistade arter i Sverige"

Av tabellen framgår att vargens föryngringar under förra året uppnådde etappmålet. Trots detta är vargen i Sverige och Norge synnerligen starkt hotad. Detta på grund av den oerhörda inavel som skett. Alla vargar i området stammar från 3 individer, ett par som invandrade 1983 samt en ytterligare individ som invandrade 90/91. Alla vargar är således nära släkt med varandra. Här förekommer parning mellan syskon, mellan far och dotter, mellan kusiner och syslingar. Degenerationen i populationen yttrar sig i fysiska defekter som hälsa och njurskador. En ytterligare effekt av degenerationen är att

valpkullarna minskar i storlek. Denna inavel har sin orsak i att genetiskt friska individer som vandrar från Finland/Ryssland för att nå vår population måste passera först det finska och sedan det svenska renbetesområdet. I dessa områden är skydds jakt tillåten.

Således riskerar vargstammen i Sverige att dö ut. Utöver det genetiska hotet finns starka skäl att tro att det bedrivs en omfattande tjuvjakt på varg. Grimsö forskningsstation, Sveriges lantbruksuniversitet, har på Regeringens uppdrag försökt att beräkna omfattningen av denna jakt. Resultaten visar att av de 30% av vargpopulationen, som försvinner varje år, bedöms hälften (50%) vara illegalt skjutna.

Vargens farlighet

Vargen är inte farlig för människor. Den är naturligt skygg och ytterst få är de, som fått se en varg i naturen. **Sedan 1821 finns över huvud taget inga attacker eller angrepp på människa noterade. Detsamma är förhållandet i Finland. Något angrepp på människa finns inte där noterat sedan 1835.** Den varg, som 1821 (Gysingevargen) angrep barn, var en tamvarg som släpptes fri och som inte lärt sig att jaga. Under 1800-talet uppstod en vargskräck och vargen kom att utrotas i landet. Bidragande orsaker till denna vargskräck står att finna i barnsagor (Rödluan m fl), i litteratur och film (Selma Lagerlöf) och det allmänna språkbruket.

Det är av synnerlig vikt att insatser görs för att öka kunskaperna om våra stora rovdjur och förhållandet mellan dessa och människan så att vi kan leva tillsammans i ömsesidig harmoni. Vanföreställningarna kring framför allt varg och björn är många och vitt spridda.

Vargförekomst i Nordanstig

Ett vargrevir har funnits i Naggen (i Medelpads gränstrakter mot Ljusdal och Nordanstig) men de båda vargarna i detta revir har rört sig norrut in i Västernorrland. (Källa: Rovdjursgruppens protokoll 2007-05-31.) Vad som sedan hänt med dessa är oklart. Någon föryngring har heller inte skett. Enstaka strövargar har med glesa mellanrum rapporterats i kommunen. Man kan med fog påstå att varg inte förekommer annat än sporadiskt i kommunen.

Hotbilden

Motionären målar upp en hotbild som enligt honom kan omintetgöra *hållandet av husdjur, fäbodbruk och jakt.*

I Nordanstig är läget följande:

- Några angrepp på husdjur från vargar finns inte rapporterade i Nordanstig
- Något fäbodbruk förekommer inte i vår kommun.
- Jakt bedrivs oss veterligen i full skala i kommunen och utan problem

Skadade eller dödade hundar under 2000-2005

Orsak	Antal
trafik	7252
vådaskott	135
rovdjur	78
Annat vilt	43
Totalt	7508

Källa: Agria Djurförsäkringsstatistik

Enligt Agria Djurförsäkrings statistik¹ vådaskjuts **dubbelt så många hundar som angrips av rovdjur och mer än 100 gånger fler skadas eller trafikdödas på vägar och järnvägar.** Att därför dra slutsatsen att förekomsten av några enstaka vargar skulle omöjliggöra jakt är felaktigt.

¹ Agria Djurförsäkring försäkrar 70 % av alla hundar. Jakthundar dominerar helt statistiken

Hotet från vargen mot människan är således ogrundat. Det kan för övrigt nämnas, att i andra länder i Europa med vargbestånd (Kroatien, Slovenien, Spanien, Portugal m. fl.) finns inte denna rädsla. En fårvaktare från Slovenien satte i en intervju upp ett förvånat ansikte och sa: "är ni rädda för rävar också?".

Däremot kan skrämselfpropaganda ge den effekten, att människor upplever obehag vid vistelse i naturen där det förekommer varg och björn.

Skyddsåtgärder

Det händer dock att varg angriper tamdjur. Detta kan förhindras genom stängsling och bevakning. I Finland¹ genomförs nu ett flertal försök med boskaps- och fårvaktande hundar. Hundarna är av pyreneerras och dessa försök har slagit mycket väl ut. Det finns ett 10-tal andra raser som är lämpliga som vakthundar (t ex Fila Brasileiro, Maremmano Abruzzese, Kangal och Estrela. Vanligast är pyreneerhunden.) Ett 40-tal gårdar i Sverige² använder hundar som boskapsvakter. I Spanien och Portugal, som har fribetande får, utnyttjas sådana hundar regelmässigt. Dessa typer av skyddsåtgärder kan med fördel tillämpas för fribetande djur (jfr fäbodbruk). Vid bevisade rovdjurskador utgår statlig ersättning från Viltskadecenter. Bidrag kan även sökas för stängsling.

För att inte jakthundar skall skadas kan dessa förses med skyddsvästar, halskragar och pinglor. För att underlätta för jägare, vars hundar angrips av rovdjur, kan visst stöd sökas i § 28 i jaktförordningen (som dock med sin nuvarande lydelse kan leda till icke bevisade angrepp på jakthundar eller tamboskap.) Ett annat sätt att undvika skador är att inte släppa hundar lösa i vargrevir.

En annan rekommenderad åtgärd är avspårning av terrängavsnittet innan jakt.

¹ Teet Otstavel, Helsingfors universitet: Multifunctionality of livestock guarding dogs preventing large carnivore damages in Finland (2009)

² Viltskadecenters förteckning över boskapsvaktande hundar

Jakten

I vår kommun, liksom runtom i Sverige, är jakten en legitim och intressant fritidssysselsättning och hobby för många människor. Eftersom våra skogar fram till 90-talet var helt tomma på varg kom löshundsjakten på älg att utvecklas under hela 1900-talet. Hunden spårar upp bytet och ställer detta genom ståndskall varefter jägaren smyger fram och avlivar bytet.

Den andra jaktformen (för småviltjakt) sker också med drivande hund. När nu vargen har återetablerats och en hund löper in i ett vargrevir uppfattar vargen detta som en konkurrent och till och med som ett bytesdjur. Det är ett helt normalt beteende att eliminera bytet (på samma sätt som jägaren gör med bytesdjuren.)

Jakten bör kunna anpassas till de förändringar som skett i våra skogar. Förändrade jaktmetoder och skyddsåtgärder för jakthundarna, t ex skyddsvästar, halsband, pinglor¹, avträning av hunden på varg etc är exempel på åtgärder p g a den förändrade situationen.

Vargen – hotad art

Motionären påstår – trots alla vetenskapliga slutsatser – att vargen *inte* utgör en hotad art i Sverige. Vi hänvisar därför till forskningens samlade bedömning av tillståndet för vargen, som är **akut hotad (CR= Critical)** i Sverige. Se även vår redovisning på sid 2-3.

¹i dag används pinglor av 1500 jägare. Hittills har ingen hund med pingla blivit angripen av varg (Viltskadecenter)

Rovdjuren och besöksnäringen

Turismen bör bli en allt viktigare näringsgren i Nordanstigs kommun. Ekoturismen är den gren som tagit fart under den senaste tiden. Att vistas i skog och mark och få uppleva närheten till varg och björn och allt annat vilt är av största betydelse. Tyvärr lyssnas det inte i tillräckligt hög grad till de behov som denna näringsgren har och vilka förutsättningar den behöver. På andra ställen i Hälsingland bedrivs under ordnade former sådan ekoturism. Förekomsten av allt vilt i skogarna är en omistlig resurs, vilken kan ge intäkter och arbetstillfällen och den hanteras på rätt sätt. I Bergslagen finns t e x företaget Skogens Konung, som byggt upp en blomstrande verksamhet kring olika former av ekoturism, viltsafaris m m. I Hälsingland bedrivs liknande verksamhet främst i Bollnäs kommun.

Slutsatser

Vi anser att motionen skall avslås, då det inte är en kommunal angelägenhet att föra en lokal variant av rovdjurspolitik, som dessutom inte står i överensstämmelse med de svenska nationella målen och internationella åtaganden.